

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávnenej R., so sídlom v K., IČO: X., zastúpenej Advokátskou kanceláriou D., so sídlom v K., v mene a na účet ktorej koná advokát a konateľ JUDr. D. B., proti povinnej E. M., bývajúcej vo V., o vymoženie 17,36 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Vranov nad Topľou pod sp. zn. 10 Er 943/2010, o dovolaní oprávnenej proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 21. júna 2012 sp. zn. 16 CoE 91/2012, takto

r o z h o d o l :

*Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Prešove z 21. júna 2012 sp. zn. 16 CoE 91/2012 a uznesenie Okresného súdu Vranov nad Topľou z 8. novembra 2011 č. k. 10 Er 943/2010-22 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súde Vranov nad Topľou na ďalšie konanie.*

O d ô v o d n e n i e

Oprávnená podala súdnemu exekútorovi návrh na vykonanie exekúcie na vymoženie sumy 17,36 € s príslušenstvom (špecifikovaným v návrhu), pričom právo na vymáhanú sumu preukazovala rozhodcovským rozsudkom A. z 8. marca 2010 sp. zn. X.. Súdny exekútor následne v zmysle § 44 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len „Exekučný poriadok“) požiadal Okresný súd Vranov nad Topľou o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie.

Okresný súd Vranov nad Topľou uznesením z 8. novembra 2011 č. k. 10 Er 943/2010-22 exekučné konanie zastavil a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania rovnako ani súdnemu exekútorovi trovy exekučného konania. Vychádzal zo zistenia, že právny predchodca oprávnenej uzavrel s povinnou poisťňu zmluvu z 29. mája 2007, ktorej súčasťou boli všeobecné poisťné podmienky. Mal za to, že ide o spotrebiteľskú zmluvu v zmysle § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Povinná nemohla všeobecné podmienky

ovplyvniť, nakoľko boli vopred pripravené pre veľký počet spotrebiteľov. V XV. časti zmluvných dojednaní všeobecných podmienok je upravená rozhodcovská doložka tak, že všetky vzájomné spory medzi účastníkmi zmluvy sa rozhodnú v konaní pred rozhodcovským súdom. Táto doložka preto v zmysle § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka bráni tomu, aby na jej základe vydaný rozhodcovský rozsudok mohol byť exekučným titulom. Rozhodcovskú doložku si spotrebiteľ osobitne nevyjednal, mohol zmluvu ako celok odmietnuť alebo sa jej podrobiť a tým mu bola znemožnená voľba rozhodnutia sporu štátnym súdom. Rozhodcovský súd preto svoju právomoc odvodzoval z neprijateľnej rozhodcovskej zmluvy (§ 39, § 53 ods. 5, § 45 ods. 1 písm. c/, ods. 2 zákona č. 244/2002 Z. z.). Nakoľko sa neprijateľná doložka prieči dobrým mravom, ako aj výkon práv a povinností z nej, súd konanie podľa § 45 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 244/2002 Z. z. zastavil. O trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O. s. p.

Krajský súd v Prešove (na odvolanie oprávnenej) uznesením z 21. júna 2012 sp. zn. 16 CoE 91/2012 uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil (§ 219 ods. 1 a ods. 2 O. s. p.); účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Podľa jeho názoru, súd prvého stupňa správne posúdil rozpor exekučného titulu so zákonom v súlade s § 45 zákona č. 244/2002 Z. z. a § 44 ods. 2 Exekučného poriadku. Namietané prekročenie právomoci exekučného súdu nebolo opodstatnené, oprávnenosť exekučného súdu preskúmavať exekučný titul vyplýva z vyššie uvedeného ustanovenia s poukazom na viaceré rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (I. ÚS 202/2010, IV. ÚS 269/2010, IV. ÚS 55/11, 3 Cdo 146/2011). V súvislosti s odvolacími námietkami oprávnenej odvolací súd doplnil dôvody konštatovaním, že je nepochybné, že právny predchodca oprávnenej s povinnou uzavreli spotrebiteľskú zmluvu, pričom ide o štandardnú formulárovú zmluvu. Podmienku uvedenú v jej všeobecných poisťných podmienkach, že spory s dodávateľom môže spotrebiteľ riešiť výlučne v rozhodcovskom konaní, nemožno považovať za individuálne dojednanú rozhodcovskú doložku, preto je neplatná (§ 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka) a vnútroštátne súdy sú povinné prihliadať na neplatnosť, aj keď si ju spotrebiteľ neuplatnil (podľa rozsiahlej judikatúry Súdneho dvora EÚ vo veciach C- 106/89, C- 334/92, C- 91/92, C- 240/98). K námietke, že súd mal vo veci vykonávať dokazovanie a nariadiť pojednávanie odvolací súd uviedol, že oprávnenej nebola v konaní odňatá možnosť konať pred súdom, pretože nejde o prípad obligatórneho nariadenia pojednávania a súd môže rozhodnúť aj na základe listinných dôkazov, pričom nebola žiadna pochybnosť o správnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie oprávnená, ktorá navrhla napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ako aj uznesenie súdu prvého stupňa, zrušiť a vec vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Prípustnosť a dôvodnosť dovolania odôvodnila ustanovením § 241 ods. 2 písm. a/, písm. b/ a písm. c/ O. s. p. a ustanovenia § 237 písm. f/ O. s. p. Podľa názoru oprávnenej zastavenie konania vo fáze rozhodovania o žiadosti o udelenie poverenia nie je zákonom zodpovedajúcim postupom danej procesnej situácii. Prvostupňový súd mohol správne v tejto fáze len zamietnuť žiadosť o udelenie poverenia, alebo poverenie vydať, ale nie zastaviť konanie podľa § 45 zákona o rozhodcovskom konaní. Spolu s potvrdzujúcim rozhodnutím došlo týmto postupom k odňatiu možnosti konať pred súdom. Taktiež namietala, že i keď sa v exekučnom konaní vo všeobecnosti nevykonáva dokazovanie, súdy predsa len vykonali dokazovanie listinnými dôkazmi, avšak bez toho, aby nariadili pojednávanie. Nenariadením pojednávania jej tak odňali možnosť vyjadriť sa k vykonaným dôkazom a tiež k tomu, prečo rozhodcovskú doložku obsiahnutú v osobitných zmluvných dojednaniach k poisťnej zmluve považuje jednoznačne za individuálne dojednanú a teda platnú zmluvnú podmienku. Poukázala i na nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

Povinná sa k dovolaniu oprávnenej nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podala včas osoba oprávnená na tento procesný úkon, skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O. s. p.), a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) dospel k záveru, že (dovoláním) napadnuté uznesenie odvolacieho súdu treba zrušiť.

Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým nemožno napadnúť každé rozhodnutie súdu. Výnimočnosť tohto opravného prostriedku zodpovedá právna úprava jeho prípustnosti. Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (viď § 236 ods. 1 O. s. p.).

V prejednávanej veci dovolanie smeruje proti uzneseniu. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 239 ods. 1 a ods. 2 O. s. p. Podľa § 239 ods. 1 O. s. p. je dovolanie prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p.) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa

odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p. Podľa § 239 ods. 2 O. s. p. je dovolanie prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Dovoláním oprávnenej je napadnuté potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu, ktoré nevykazuje znaky uznesení uvedených v § 239 ods. 1 a ods. 2 O. s. p., proti ktorým zákon pripúšťa dovolanie. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

So zreteľom na uvedené by dovolanie oprávnenej mohlo byť procesne prípustné (i dôvodné), len ak by konanie, v ktorom bolo vydané napadnuté rozhodnutie, bolo postihnuté niektorou zo závažných procesných väd uvedených v § 237 O. s. p. Povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z nich, vyplýva pre dovolací súd z ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. Dovolací súd sa preto neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O. s. p., ale zaoberal sa tiež otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd taxatívne vymenovaných v § 237 O. s. p. (tzv. vady zmätočnosti). Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v § 237 O. s. p., možno dovoláním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (napr. R 117/1999, R 34/1995). Treba ale uviesť, že z hľadiska § 237 O. s. p. sú právne významné len tie procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky procesných väd taxatívne vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia. Iné vady (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.), i keby k nim v konaní došlo a prípadne aj mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ale ani samotné nesprávne právne posúdenie veci opierajúce sa o dovolací dôvod

v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p. nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O. s. p. nie je však významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je zistenie, že k tejto procesnej vade skutočne aj došlo.

K systému dovolacích dôvodov treba dodať, že existencia procesnej vady konania v zmysle § 237 O. s. p., na ktorú poukazuje ustanovenie § 241 ods. 2 písm. a/ O. s. p., zakladá nielen prípustnosť dovolania, ale aj jeho opodstatnenosť. V prípade tzv. inej procesnej vady konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.) a nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.) možno rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť dovolaciemu prieskumu, len ak nejde o prípady, kedy zákon prípustnosť dovolania výslovne vylučuje (v prípadoch uvedených v § 239 ods. 3 O. s. p.) a súčasne ak je dovolanie procesne prípustné (v prípadoch uvedených v § 239 ods. 1 a ods. 2 O. s. p.).

V prejednávanom prípade dovolanie v zmysle § 239 ods. 1 a ods. 2 O. s. p., nie je prípustné, preto dovolací súd nemôže podrobiť napadnuté rozhodnutie dovolaciemu prieskumu z hľadiska dôvodov uvedených v ustanovení § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p. tak, ako to navrhuje dovolateľka.

Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O. s. p. v dovolaní namietané neboli a existencia týchto vád v dovolacom konaní nevyšla najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Odvolací súd však zistil, že v konaní došlo k procesnej vade konania uvedenej v § 237 písm. f/ O. s. p. a to tým, že súdy nesprávne rozhodli o zastavení exekúcie a nerozhodli o žiadosti oprávnenej o udelenie poverenia súdnemu exekútorovi na vykonanie exekúcie.

Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je procesne nesprávny postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi konania odníme možnosť konať pred ním a uplatňovať (realizovať) jeho procesné oprávnenia priznané mu právnymi predpismi za účelom zabezpečenia účinnej ochrany práv a oprávnených záujmov.

V danom prípade oprávnená podala návrh na vykonanie exekúcie a súdny exekútor požiadal exekučný súd o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Zákonu zodpovedajúcim postupom exekučného súdu v danej procesnej situácii v zmysle § 44 ods. 2 Exekučného poriadku bolo I/ preskúmanie žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie

exekúcie, 2/ preskúmanie návrhu na vykonanie exekúcie a exekučného titulu a 3/ rozhodnutie o žiadosti súdneho exekútora vychádzajúc z výsledkov uskutočneného preskúmania. Uvedené ustanovenie predpokladá, že ak exekučný súd nezistí rozpor žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrhu na vykonanie exekúcie alebo exekučného titulu so zákonom, poverí súdneho exekútora vykonaním exekúcie alebo zamietne žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie.

V danej veci ale exekučný súd takto nepostupoval a bez rozhodnutia o žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie exekučné konanie podľa § 45 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 244/2002 Z. z. zastavil; odvolací súd jeho postup považoval za správny a odvolaním napadnuté uznesenie o zastavení exekučného konania potvrdil. Uvedeným postupom súdov však bola oprávnenej odňatá možnosť realizovať tie procesné oprávnenia, ktoré zodpovedajú štádiu exekučného konania, do ktorého sa toto konanie dostalo na základe procesných úkonov oprávnenej a súdneho exekútora. Zachovanie procesných práv priznaných účastníkom nemožno pominúť odvolaním sa na zásadu hospodárnosti konania; jej interpretácia sa nesmie dostať do rozporu so zákonom ustanoveným procesným postupom súdu, ktorý sa musí dodržať. Na podporu prezentovaného názoru dovolací súd poukazuje, že Občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu dňa 29. mája 2013 prijalo rozhodnutie na uverejnenie v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky v znení jeho právnej vety: „Zastavenie exekučného konania podľa § 45 ods. 2 zákona č. 244/2002 Z. z. neprichádza do úvahy pred rozhodnutím exekučného súdu o poverení súdneho exekútora vykonaním exekúcie (§ 44 ods. 2 Exekučného poriadku).“ (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. novembra 2012 sp. zn. 7 Cdo 57/2012).

Podľa § 45 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z. z. súd príslušný na výkon rozhodnutia alebo na exekúciu podľa osobitných predpisov na návrh účastníka konania, proti ktorému bol nariadený výkon rozhodcovského rozsudku, konanie o výkon rozhodnutia alebo exekučné konanie zastaví a/ z dôvodov uvedených v osobitnom predpise, b/ ak rozhodcovský rozsudok má nedostatok uvedený v § 40 písm. a/ a b/ alebo c/ ak rozhodcovský rozsudok zaväzuje účastníka rozhodcovského konania na plnenie, ktoré je objektívne nemožné, právom nedovolené alebo odporuje dobrým mravom. Podľa § 45 ods. 2 zákona č. 244/2002 Z. z. súd príslušný na výkon rozhodnutia alebo na exekúciu zastaví výkon rozhodcovského rozsudku alebo exekučné konanie aj bez návrhu, ak zistí v rozhodcovskom konaní nedostatky podľa odseku 1 písm. b/ alebo c/.

Citované ustanovenie § 45 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z. z. (týkajúce sa prípadov zastavenia výkonu rozhodnutia alebo exekučného konania iba na návrh) v konaní o výkon rozhodnutia dopadá na procesnú situáciu, ktorej predchádzalo nariadenie výkonu rozhodcovského rozsudku (v ktorej už bol výkon rozhodnutia nariadený uznesením súdu, pozri znenie „proti ktorému bol nariadený výkon“). Z toho, že citované ustanovenie inak nerobí rozdiely medzi konaním o výkon rozhodnutia a exekúciou vykonávanou podľa Exekučného poriadku, možno dospieť k záveru, že aj s dopadom na exekučné konanie sa toto ustanovenie vzťahuje na procesnú situáciu, v ktorej exekučné konanie po podaní návrhu na vykonanie exekúcie pokročilo ďalej do štádia, v ktorom už bolo rozhodnuté o žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie.

Zo znenia ustanovenia § 45 ods. 2 zákona č. 244/2002 Z. z. možno vyvodit', že sa týka rovnakej procesnej situácie, odlišnosťou je, že so zreteľom na podstatu dôvodov uvedených v tomto ustanovení súd príslušný na výkon rozhodnutia alebo na exekúciu zastavuje výkon rozhodcovského rozsudku alebo exekučné konanie aj bez návrhu.

Z vyššie uvedeného potom vyplýva záver, že zastavenie exekučného konania podľa § 45 ods. 2 zákona č. 244/2002 Z. z. neprichádza do úvahy pred rozhodnutím exekučného súdu o poverení súdneho exekútora vykonaním exekúcie (§ 44 Exekučného poriadku).

Zo spisu vyplýva, že v danom prípade súdy nižších stupňov neprípustne „preskočili“ postup podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku a že exekučné konanie zastavili podľa § 45 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 244/2002 Z. z. v procesnej situácii, v ktorej neboli dané procesné predpoklady pre takýto postup. Pokiaľ súd prvého stupňa dospel k záveru, že rozhodcovský rozsudok nie je vykonateľným exekučným titulom (správnosť tohto záveru nebola v dovolacom konaní posudzovaná), mal žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietnuť (§ 44 ods. 2 Exekučného poriadku) a nie konanie zastaviť podľa § 45 ods. 1 a 2 zákona č. 244/2002 Z.z. (obdobne sp. zn. 7 Cdo 57/2012, 7 Cdo 108/2012, 7 Cdo 74/2012).

Z dôvodov uvedených vyššie dospel dovolací súd k záveru, že v konaní na súdoch nižšieho stupňa bola dovolateľke odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O. s. p., preto zrušil uznesenie odvolacieho súdu, ako aj rovnakou vadou konania postihnuté ním potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa a vec vrátil na ďalšie konanie súdu prvého stupňa (§ 243b ods. 3 O. s. p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : *Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.*

V Bratislave 5. marca 2014

JUDr. Daniela Švecová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová